

Seat No. _____

HW-1601100301020401

B. A. (Sem. II) (CBCS) Examination

May - 2023

Sanskrit : Paper - 4

(Hitopadesh - Mitralabh) (Elective - II) (Old Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours / Total Marks : 70

સૂચન / Instructions :

(૧) બધા પ્રશ્નો સમાન ગુણ ધરાવે છે.

(1) All questions carry equal marks.

૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનો અનુવાદ કરો :

૮

1 (a) Translate any **two** of the following paragraph :

8

- (1) અય તેન વ્યાધેન તાણ્ડુલકણાન્વિકીર્ય જાલં વિસ્તીર્ણમ। સ ચ પ્રચ્છન્નો ભૂત્વા સ્થિતઃ। તસ્મિન્નેવ કાલે ચિત્રગ્રીવનામા। કપોતરાજ સપરિવારો વિયતિ વિસર્પસ્તાંસ્તણ્ડુલકણાનવલોકયામાસ। તતઃ કપોતરાજસ્તણ્ડુલકણ-લુબ્ધાન્કયોતાન્પ્રત્યાહ-કુતોઽત્ર નિર્જનવને તણ્ડુલકણાનાં સંભવઃ। તન્નિરૂચ્યતાં તાવત્। ભદ્રમિદં ન પશ્યામિ। પ્રાયેણાનેન તણ્ડુલકણલોભેનાસ્મિ। ભિરપિ તથા ભવિતવ્યમ્।
- (2) અસ્તિ ભાગીરથીતીરે ગૃધ્રકૂટનામ્નિ પર્વતે મહાન્ પર્કટીવૃક્ષઃ। તસ્ય કોટરે દૈવદુર્વિપાકુદલિતનખનયનયોઃ જરદ્ગવનામા ગૃધ્રઃ પ્રતિવસતિ। અથ કૃપયા તજ્જીવનાય તદ્વૃક્ષવાસિનઃ પક્ષિણઃ સ્વાહારાત્કિંચિત્કિંચિદુદધૃત્ય દદતિ। તેનાસૌ જીવતિ। શાવકાનાં રક્ષણં કરોતિ। અથ કદાચિદ દીર્ઘકર્ણનામા માર્જારઃ પક્ષિશાવકાન્મક્ષયિતું તત્રાગતઃ। તતસ્તમાયાન્તં દૃષ્ટ્વા પક્ષિશાવકૈર્ભયાર્તેઃ કોલાહલઃ કૃતઃ। તચ્છ્રુત્વા જરદ્ગવેનોક્તમ્ કોઽયમાતિ।
- (3) અથ પ્રાતઃ સર્વે યથાભિમતદેશં ગતાઃ। એકદા નિભૃતં શૃગાલો બ્રૂતે-સરવે અસ્મિન્વનૈકદેશે સસ્યપૂર્ણક્ષેત્રમસ્તિ। તદહં ત્વાં નીત્વા દર્શયામિ। તથા કૃતે સતિ સ મૃગઃ પ્રત્યહં તત્ર ગત્વા સસ્યં ખાદતિ। અથ ક્ષેત્રપતિના તદ્ દૃષ્ટ્વા પાશો નિયોજિતઃ। અનન્તરં પુનરાગતો મૃગઃ પાશૈર્બદ્ધોઽચિન્તયતકો મામિતઃ કાલયાશાદિવ વ્યાધપાશાત્ ત્રાતું મિત્રાદન્યઃ સમર્થઃ। તત્રાન્તરે જમ્બુકસ્તત્રાગત્યોપસ્થિતોઽચિન્તયત્ - ફલિતા તાવદસ્માકં કપટપ્રબન્ધેન મનોરથસિદ્ધિઃ।
- (4) અથ કદાચિચ્ચિત્રાઙ્ગનામા મૃગઃ કેનાપિ ત્રાસિતસ્તત્રાગત્ય મિલિતઃ। તતઃ તત્પાશ્ચાદયાન્તં ભવહેતુમાલોક્ય મન્થરો જલં પ્રવિષ્ટઃ। મૂષિકશ્ચ વિપરં ગતઃ। કાકાઽટયુહીય વૃક્ષાગ્રમારૂઢઃ। તતો લપુયતનકેન સુદૂરં નિરૂપ્ય ભયહેતુર્ન કોઽપ્યાયાતીત્યાલોચિતમ્। પશ્ચાત્ તદ્વચનાદાગત્ય પુનઃસર્વે મિલિત્વા તત્રૈવોપવિષ્ટઃ। મન્થરેણોક્તમ્ - ભદ્રમ્ ! મૃગ સ્વાગતમ્। સ્વેચ્છયાદેકાદ્યાહારોઽનુભૂયતામ્।

- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સસંદર્ભ સમજાવો. ૬
- (b) Explain with reference to the context of the following : 6
(any **two**)
- (1) નિર્ધનતા સર્વાપદામાસ્પદમ્।
- (2) અકસ્માદાગન્તુના સહ મૈત્રી ન યુક્તા।
- (3) લિખિતમપિ લલાટે પ્રોઙ્ઙિતું કઃ સમર્થઃ।
- (4) ઉદારચરિતાનાં તુ વસુધૈવ કુટુમ્બકમ્।
- ૨ પ્રાણીકથાના ઉદ્ભવ અને વિકાસ પર સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. ૧૪
- 2 Write a critical note on the origin and development of the fable literature. 14
- અથવા / OR**
- ૨ હિતોપદેશની શૈલીની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. ૧૪
- 2 Discuss in detail the style of Hitopadesh. 14
- ૩ હિતોપદેશનું વિષયવસ્તુ અને સ્વરૂપ વર્ણવો. ૧૪
- 3 Describe the content and nature of Hitopadesh. 14
- અથવા / OR**
- ૩ ‘ ‘મિત્રલાભ’ની કથાઓ આદર્શ મિત્રનું ચિત્ર રજૂ કરે છે.’ - આ વિધાનની ચર્ચા કરો. ૧૪
- 3 Discuss the statement stories of Mitralabh present ideal picture of the friendship. 14
- ૪ ચૂડાકર્ણ સન્યાસીની કથાનો બોધ નિરૂપો. ૧૪
- 4 The concept of the story of ચૂડાકર્ણપરિવ્રાજકઃ। 14
- અથવા / OR**
- ૪ વાઘ અને લોભી મુસાફરની કથાનો બોધ નિરૂપો. ૧૪
- 4 The concept of the story of વ્યાઘ્રપથિકથોઃ। 14
- ૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪
- 5 Write short notes on any **two** of the following : 14
- (1) ધનપ્રશંષા।
- (2) મૃગશૃગાલયોઃ કથા।
- (3) ચિત્રગ્રીવવકપોતસ્ય કથા।
- (4) સુપુત્ર-કુપુત્ર।